Eduskunnalle tiedottaminen / EU:n epävirallinen kehitysministerikokous 10.-11.2.2025 Varsovassa

Kokous

EU:n epävirallinen kehitysministerikokous Varsovassa 10.-11.2.2025

Varsinaisena aiheena oli kumppanimaiden resilienssin kasvattaminen, tätä tarkasteltiin Ukrainan, Syyrian ja Mauritanian esimerkkien kautta. Komissaari korosti eri tuen muotoja ja sitä, että Global Gateway voi toimia myös hauraissa konteksteissa. Monet jäsenmaat nostivat esille erityisesti humanitaarisen, kehityksen ja rauhan kolmoisneksuksen, koulutuksen sekä oikeusvaltion ja instituutioiden tukemisen. Epävirallisessa lounaskeskustelussa kehitysrahoituksen tulevaisuudesta pohditutti Yhdysvaltojen viimeaikainen päätös ulkomaanavun jäädyttämisestä. Global Gatewayn vahvistamista koskevalla illallisella Suomi esitteli omaa kansallista järjestäytymistään.

EU:n epävirallinen kehitysministerikokous järjestettiin 10.-11.2.2025 Varsovassa. Suomea edusti ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio.

Kokouksen puheenjohtajana toimi puheenjohtajamaa Puola EU:n ulkosuhteiden korkean edustajan Kallaksen jouduttua perumaan osallistumisensa. Toiseksi varsinaiseksi aiheeksi suunniteltu keskustelu kehitysministerien ulkoasiainneuvoston uudistamisesta myös peruuntui. Kokouksen varsinaiseksi aiheeksi jäi kumppanimaiden kriisinkestävyyden kasvattaminen. Epävirallisella lounaalla puhuttiin kehitysrahoituksesta.

Lisäksi kokouksen illallisella keskusteltiin komissaari Síkelan kanssa EU:n Global Gateway -toimien vahvistamisesta. Komissio oli pyytänyt Suomelta puheenvuoron, jossa Suomi kertoi omasta kansallisesta järjestäytymisestään Global Gatewayn toteuttamiseksi.

Kumppanimaiden resilienssin vahvistaminen

Kumppanimaiden resilienssin kasvattaminen on Puolan prioriteetti EU-puheenjohtajakaudellaan kehityspolitiikan puolella, ja keskustelu pohjusti pian neuvoteltavia neuvoston päätelmiä aiheesta. Maailman väestöstä neljäsosa asuu hauraissa valtioissa, ja kestävän kehityksen tavoitteissa ollaan näissä maissa jäljessä.

Keskustelun ohjaavina kysymyksinä olivat seuraavat:

1) Kuinka voimme vahvistaa edelleen Team Europe –lähestymistapaa tukeaksemme paremmin kumppanimaiden resilienssin ja sosiaalisen koheesion rakentamista?;

2) Kuinka EU ja jäsenvaltiot voivat tehdä paremmin yhteistyötä muiden maiden kanssa periaatteellisen ja transaktionaalisen lähestymistavan mukaisesti, kasvavan geopoliittisen kilpailun kontekstissa?

3) Kuinka voimme taata integroidun lähestymistavan kumppanimaiden resilienssin kasvattamisessa käyttäen käsillä olevia työkaluja, kuten Global Gatewaytä, ja kehitysyhteistyön, humanitaarisen ja rauhantyön kolmoisneksusta?

Komissaari Síkela muistutti Euroopan olevan johtavia kestävässä taloudellisessa kehityksessä, on jaettavaa kumppaneille. On toimittava Team Europe lähestymistavalla ja edistettävä molemmin puolin hyödyttäviä kumppanuuksia. Inhimillinen kehitys on EU:n kehityspolitiikan keskiössä terveydestä koulutukseen, hauraista tilanteista talouskasvuun. Komissaari muistutti EU:lla olevan laaja keinovalikoima humanitaarisesta avusta Global Gateway-tarjoamaan, ja näitä voidaan käyttää yhdistellen. Komissaari lähetti tässä myös vahvan viestin, että hauraat kontekstit ja Global Gateway eivät ole toisiaan poissulkevia. Päinvastoin, Global Gateway toimii monissa hauraissa maissa. EU:n lähestymistapa on ainutlaatuinen: voidaan tarjota kokonaisvaltainen paketti. Komissaari haluaa varmistaa, että koko EU voi osallistua EU-tarjoamaan.

Resilienssiä käsiteltiin kokouksessa kolmen maatapauksen kautta: Mauritania, Ukraina ja Syyria. Mauritania on EU:n keskeisiä kumppaneita johtuen yhteisistä intresseistä ja johtuen maan vakauttavasta roolista epävakaan Sahelin alueella. EUn eri tukimuodot ovat käytössä Mauritaniassa.

Ukrainan esimerkissä puheenjohtajamaa nosti esille sen, miten se voisi toimia mallina humanitaarisen, kehityksen ja rauhan (kolmois-)neksustoimissa. Resilienssin tukemisessa katsottava oikeusvaltiota, hyvää hallintoa, tämä liittyy myös maan EU-polkuun ja jälleenrakennukseen. Yhteiskunnan yhteenkuuluvuus on tärkeää. Myös työmarkkinoille uudelleen pääsyn tukeminen on tärkeää mm. työpaikkojen luomisen ja koulutuksen avulla, samoin koulutusjärjestelmän uudistaminen ja psykologinen tuki.

Euroopan investointipankki kertoi myös tuestaan Ukrainan julkiselle ja yksityiselle sektorille. EIP:n tuesta n. 10 % menee EU:n ulkopuolelle, ja tämän strategista suuntautumista mietitään. Kansainväliset kumppanuudet ovat tärkeitä myös Euroopan turvallisuuden kannalta, tarvitaan siis tukea niin puolustusteollisuudelle kuin kumppaneille.

Syyriassa regiimin romahdus jätti jälkeensä lähes koko maan kattavan köyhyyden, ja transitioon liittyy haasteita.

Jäsenmaiden puheenvuoroissa korostui tuki Ukrainalle. Osa muistutti myös Moldovan resilienssin ja vakauden tukemisen liittyvän tähän. Syyrian osalta esille nousi esille mm. inklusiivisen poliittisen prosessin tarve, pragmaattinen ja ehdollinen yhteistyö nykyisen hallinnon kanssa ja linkit muuttoliikkeeseen.

Yleisesti resilienssin vahvistamisesta keskusteltaessa koulutus tuli monessa puheenvuorossa esille, samoin humanitaarisen, kehityksen ja rauhantyön kolmoisneksus. Jäsenmaat muistuttivat kansalaisyhteiskunnan tukemisen tärkeydestä silloinkin kun jonkun maan hallinnon kanssa ei voida työskennellä. Tyhjiön täyttäisivät Eurooppaan epäedullisesti suhtautuvat valtiot. Oikeusvaltion, hyvän hallinnon ja instituutioiden tukeminen nousi myös teemana esille.

Suomen puheenvuorossa kiitettiin Puolaa resilienssin esiin nostamisesta puheenjohtajakaudella. Presidentti Niinistön valmiuden vahvistamista koskevaa raporttia voisi katsoa myös kehitysnäkökulmasta. Resilienssi on myös Suomen Etyj-puheenjohtajuuskauden teema. Kriisinkestokykyä rakennetaan yhteiskunnan eri toimijoiden yhteistyöllä. Kehitysmaiden turvallisuuden kasvattaminen kontribuoi myös omaan turvallisuuteemme, Ukrainan turvallisuus ja resilienssi on myös meidän turvallisuuttamme ja resilienssiämme. Suomi tukee Ukrainaa kansainvälisten rahoituslaitosten kautta sekä tuella koulutukselle, oikeusvaltiolle ja väestönsuojia koskien. Puheenvuorossa nostettiin esille myös Suomen kansallinen Ukrainan jälleenrakennussuunnitelma, ja kuinka tuki kontribuoi myös Ukrainan EU-jäsenyyspolkuun pitkällä aikavälillä, sekä lapsiin ja nuoriin investoiminen.

--

Muissa asioissa esille tuotiin myös makrotaloudellinen tuki Ukrainalle v. 2026.

Kehitysrahoitus (epävirallinen lounas)

Lounaalla kehitysrahoituksesta käydyssä keskustelussa puhutti erityisesti Yhdysvaltain ulkomaanavun jäädytyspäätöksen seuraukset sekä tuleva kansainvälinen kehitysrahoituskonferenssi Sevillassa. EUn yhtenäinen ääni Sevillassa järjestettävässä kansainvälisessä kehitysrahoituskonferenssissa on tärkeä. Puhuttiin myös kumppanimaiden odotuksista, osa toivoi niihin pystyttävän vastaamaan, osa korosti odotustenhallintaa.

Komissaari Síkela korosti EU:n horjumatonta tukea Ukrainalle, Ukrainan on voitava jatkaa puolustautumista ja EU-lähentymiseen liittyviä uudistuksia. Komissaari myös kertasi Ukraina-tukivälineen alla mobilisoidun Ukrainalle 19,6 miljardia.

Kehitysrahoitus on kumppanimaille iso haaste: kestävän kehityksen tavoitteissa edetään hitaasti, samalla virallisen kehitysavun budjetit monissa maissa laskevat. Tulevaan kehitysrahoituskonferenssiin liittyen komissaarin pääviestit olivat:

1) Kehitysrahoitus on EU:lle geopoliittisena toimijana tärkeää. On näytettävä sitoutumista kumppaneille, ja että meillä on tarjoama (Global Gateway).
2) Tulisi keskittyä kehitysrahoituksen vaikutuksiin, ei määrään. Sen sijaan on katsottava kaikkia eri rahoituslähteitä (julkinen, yksityinen, kotimainen, kansainvälinen). Rahoitustamme on käytettävä mobilisoimaan yksityisen sektorin rahoitusta.
3) Euroopan on puhuttava yhtenäisesti kehitysrahoitushuippukokouksessa saavuttaaksemme tavoitteemme.

Euroopan ulkosuhdehallinto kerää tietoa maa- ja teemakohtaisesti Yhdysvaltain ulkomaanavun jäädytyksen vaikutuksia kumppanimaissa. Pitkäaikaisia vaikutuksia on kuitenkin liian aikaista analysoida.

Jäsenmaiden puheenvuoroissa korostui EU:n yhtenäisten viestien ja uskottavuuden tarve tulevassa kehitysrahoituskonferenssissa Sevillassa, kestävän kehityksen tavoitteet ja sääntöpohjaisesta maailmanjärjestyksestä kiinni pitäminen. EU on suurin kehitysrahoituksen antaja maailmassa, ja tämän tulisi näkyä paremmin, ml. EU:n vaikutusvallassa. On myös näytettävä, mitä EU saa aikaan. Julkisen rahoituksen käyttö yksityisen rahoituksen mobilisoimiseksi nousi esiin monessa puheenvuorossa.

Suomi nosti esiin virallisen kehitysrahoituksen käyttämisen työkaluna, jotta voidaan auttaa kehittyviä maita teollistumaan ja mobilisoimaan omia kotimaisia resurssejaan. Yhdysvaltojen kehitysrahoituksen osalta tilanne ei ole vielä selkeä, on kuitenkin oltava valmistautuneita. Rahoitusvajetta ei kuitenkaan ole mahdollista paikata. Rahoituslaitoksilta tarvitaan parempia tuloksia. Voimme näyttää mallia Global Gatewayn avulla. On fokusoitava rahoitustamme ja mobilisoitava yksityinen sektori mukaan. Kehitysmaat ovat vastuussa omasta kehityksestään ja me tuemme heitä. On myös lisättävä kehittyvien maiden luottamusta meihin tasavertaisina kumppaneina.

Suomen edustajat
Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio.
Mukana delegaatiossa olivat myös kehityspoliittisen osaston päällikkö Juha Savolainen, ministerin diplomaattiavustaja Laura Quist ja EU-yksiköstä vastuuvirkamies Terhi Paikkala.

Liitteet

Viite